

เปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน กรณีศึกษาสำนวนสุภาษิตไทย-จีน

The Comparison of Love and Marriage Attitude from Thai and Chinese Proverbs

ธัญญารัตน์ มะลาศรี (Tanyarat Malasri)^{1*}

(Received: March 3, 2018; Revised: May 22, 2018; Accepted: May 27, 2018)

บทคัดย่อ

ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารแล้ว ภาษายังถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมและความเจริญงอกงามของสังคม ภาษาจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่มนุษย์ใช้บันทึกเหตุการณ์ เรื่องราว วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและทัศนคติของคนในแต่ละยุคสมัย ทำให้ทุกชาติทุกภาษาต่างมีสำนวนสุภาษิตที่สะท้อนวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งสำนวนสุภาษิตที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน ไทย-จีน มีทั้งส่วนที่เหมือนและต่างไปตามกรอบทางวัฒนธรรมของสังคม บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอสำนวนสุภาษิตไทย-จีนเกี่ยวกับความรักและการแต่งงานและเปรียบเทียบทัศนคติที่สะท้อนอยู่ในสำนวนสุภาษิตดังกล่าว เพื่อวิเคราะห์ส่วนเหมือนและส่วนต่าง

ABSTRACT

A language is not only the communication tool for human but also the culture created by mankind in order to pass their culture and story of their prosperity from one generation to another. The language is used as a recording tool from the past, which reflects human' cultures, traditions, beliefs, and perspectives in each era. Every language has proverb that reflects life style of people from each society. Apparently, proverbs in Thai and Chinese about love and marriage show some similarities and differences between two cultures. This academic paper represents the ideas and values of love and marriage between Thai and Chinese within those proverbs.

คำสำคัญ: สำนวนสุภาษิตไทย-จีน ความรักและการแต่งงาน ทัศนคติ

Keywords: Thai and Chinese Proverbs, Love and Marriage, Attitude

¹ Correspondent author: Memory_tu@hotmail.com

*อาจารย์ สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทนำ

สำนวนไทยหมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงเป็นข้อความ หรือคำพูดที่เป็นชั้นเชิง เป็นถ้อยคำหรือ คำพูดที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีความหมายเป็นนัยแฝงอยู่ นำมาใช้ให้มีความหมายแตกต่างไปจากความหมายเดิมของคำ ๆ นั้น หรืออาจจะมีความหมายคล้าย กับความหมายเดิมของคำที่นำมาประสมกัน แต่ก็ไม่เหมือนกับความหมายเดิมที่เดิวนั้น เป็นความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ มักใช้ถ้อยคำที่ไม่ยาวมากแต่กินความมาก ใช้คำที่ไพเราะ คมคาย สละสลวย ต้องอาศัยการตีความจึงจะเข้าใจ ศุภชัย [1] กล่าวว่าสำนวนจีนหมายถึง วลี หรือประโยคสั้นตายตัวที่ใช้มาช้านาน กระชับได้ใจความ ส่วนใหญ่มีสี่ตัวอักษร โดยทั่วไปจะมีที่มา บางสำนวนเข้าใจความหมายได้จากอักษรที่ปรากฏ บางสำนวนต้องทราบที่มาหรือพจนานุกรมอ้างอิงจึงจะเข้าใจความหมายได้

บทความฉบับนี้กล่าวถึงสำนวนสุภาษิตที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน ซึ่งสามารถสื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมหรือธรรมเนียมของคนไทยว่ามีทัศนคติต่อความรักอย่างไรและมีธรรมเนียมปฏิบัติอย่างไรต่อความรัก เช่น “เป็นผู้หญิงต้องรักนวลสงวนตัว” แสดงให้เห็นว่าคนไทยสอนให้ผู้หญิงเรียบร้อย ไม่แสดงออกจนขาดความเป็นกุลสตรี ทั้งยังมีสำนวนสุภาษิตอีกมากมายที่ต้องศึกษา เช่น “สวยแต่รูปจูบไม่หอม” สำนวนสุภาษิตนี้ หมายถึง ผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตา สวยงาม แต่กิริยามารยาทและจิตใจไม่งดงามเหมือนหน้าตา “สวยปากฟ้าไม่ติด” สำนวนสุภาษิตนี้ หมายถึงผู้หญิงที่มีแต่ความสวยแต่ไม่มีความเป็นกุลสตรี จากสำนวนสุภาษิตดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีจริตประเพณีที่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะไม่ละเมิดสิทธิส่วนตัวเรื่องเพศทั้งชายและหญิงถ้ายังไม่แต่งงานกัน ลักษณะสำนวนสุภาษิตข้างต้นสามารถบ่งบอกถึงวิถีชีวิตในการดำรงชีพของคนไทย มีธรรมเนียมการปฏิบัติต่อความรักก่อนและหลังแต่งงานอย่างไร

ขณะเดียวกันภาษาจีนก็ปรากฏสำนวนสุภาษิตที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงานเช่นกัน ดังเช่นสำนวน “门当户对” (mén dāng hù duì) หมายถึง บ่าวสาวทั้ง 2 ฝ่ายมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน มีตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับเดียวกัน ซึ่งชาวจีนเชื่อว่าหากบ่าวสาวมีความเหมาะสมกันในทุกๆด้านจะทำให้ชีวิตการแต่งงานราบรื่นและมีความสุข หรือสำนวน “父母之命，媒妁之言” (fù mǔ zhī mìng, méi shuò zhī yán) หมายถึง การคลุมถุงชนสะท้อนให้เห็นอุดมคติการแต่งงานของคนจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยโบราณที่ชายหญิงไม่มีสิทธิ์ในการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง หากแต่จะถูกคลุมถุงชนโดยพ่อแม่

ดังนั้นผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาเปรียบเทียบว่าทั้งสองภาษามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และเมื่อศึกษาจะทราบว่าวัฒนธรรมไทยและจีนมีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันอย่างไร คนไทยและคนจีนมีทัศนคติเกี่ยวกับความรักก่อนและหลังการแต่งงานอย่างไร โดยบทความฉบับนี้ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตไทย-จีนที่เกี่ยวข้องกับความรักและการแต่งงานจำนวน 80 สำนวน แบ่งเป็นสำนวนสุภาษิตไทยที่เกี่ยวข้องกับความรักและการแต่งงานจำนวน 40 สำนวน และสำนวนสุภาษิตจีนที่เกี่ยวข้องกับความรักและการแต่งงาน จำนวน 40 สำนวน ซึ่งเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. เปรียบเทียบทัศนคติด้านความงามของชาย - หญิง ไทย-จีน 2. เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถของชาย - หญิง ไทย-จีน 3. เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมด้านความรักและการแต่งงานไทย-จีน

เนื้อหา

1. เปรียบเทียบทัศนคติด้านความงามของชาย-หญิง ไทย-จีน

ภาษาสามารถจำแนกลักษณะของมนุษย์ได้ว่าบุคคลใดมีลักษณะอย่างไร มีอุปนิสัยอย่างไร ลักษณะดังกล่าวดีหรือไม่ดี ตรงตามตำราและสุภาษิตของนักปราชญ์ที่กล่าวไว้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้ทำให้ภาษาที่ปรากฏอยู่ในสำนวนสุภาษิตทั้งไทยและจีนมีการบันทึกไว้ให้ศึกษา สำนวนต่อไปนี้เป็นสำนวนที่แฝงไปด้วยลักษณะที่สะท้อนถึง

ความงามของหญิงและชายที่สอดแทรกอยู่ในสำนวนสุภาษิตทั้งไทยและจีน จะเห็นได้ว่าคนจีนในสมัยโบราณให้ความสำคัญกับท่าทางและลักษณะการเดินของผู้หญิง ว่าจะต้องมีลักษณะท่าทางที่อ่อนช้อยนุ่มนวล อ่อนหวาน ดังเช่นสำนวน “千娇百媚” (qiān jiāo bǎi mèi) หมายถึง หญิงสาวที่มีลักษณะท่าทางอ่อนช้อย นุ่มนวล หรือสำนวนที่บ่งบอกลักษณะสำคัญบางประการที่ชาวจีนได้กำหนดคำนิยามของหญิงสาวที่งดงามว่าจะต้องมีผิวพรรณขาวใส เนียน ละเอียดยิ่ง เช่นสำนวน “肤如凝脂” (fū rú níng zhī) หมายถึง ผิวพรรณขาว ใส เนียน ละเอียดยิ่ง หรือ “盈盈秋水” (yíng yíng qiū shuǐ) หมายถึง ดวงตาของผู้หญิงกลมโต เหมือนตาน้ำวน ที่เต็มไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึก และแววตาที่สุกใส สำนวน “蛾眉皓齿” (é méi hào chǐ) หมายถึง ผู้หญิงสาวว่าต้องมีคิ้วที่ยาวโค้ง เหมือนหนวดของหนอนไหม มีขนคิ้วยาว และมีฟันขาวรวมถึงสำนวน “螭首蛾眉” (qín shǒu é méi) หมายถึง ผู้หญิงที่สวยงามจะต้องมีขนคิ้วที่ยาว มีหน้าผากกว้าง และมีคิ้วโค้ง นอกจากนี้คนจีนในสมัยโบราณยังให้ความสำคัญกับการแต่งตัวและแต่งหน้าดังเช่นสำนวน “唇红齿白” (chún hóng chǐ bái) หมายถึง ผู้หญิงปากแดง ฟันขาว ว่าเป็นผู้หญิงสวยหรือสำนวน “浓妆艳裹” (nóng zhuāng yàn guǒ) หมายถึง ผู้หญิงจะงามได้ต้องแต่งหน้าเข้ม คนจีนเห็นว่า ถึงแม้ว่าผู้หญิงทุกคนเกิดมาจะมีเสน่ห์ในตัวเองอยู่แล้ว แต่ถึงกระนั้นการแต่งตัว แต่งหน้า และกริยาท่าทางสามารถทำให้หญิงคนนั้นเป็นที่หมายปองของผู้ชายทั่วไปหรือมีเสน่ห์มากยิ่งขึ้น คนจีนในสมัยโบราณให้ความสำคัญกับการแต่งหน้าเข้ม ซึ่งสอดคล้องกับสำนวน “浓妆艳裹” (nóng zhuāng yàn guǒ) หมายถึง ผู้หญิงจะงามได้ต้องแต่งหน้าเข้ม แก้มทั้งสองข้างงดงามเฉกเช่นดอกท้อสีแดง ละเอียด สอดคล้องกับสำนวน “面若桃花” (miàn ruò táo huā) คิ้ววาดเป็นสีดำเข้ม สอดคล้องกับสำนวน “粉白黛黑” (fěn bái dài hēi) ทั้งยังประดับด้วยเครื่องประดับอันงดงามหลากหลาย นอกจากนี้ยังมีสำนวนจีนอีกมากมาย

ที่สะท้อนให้เห็นถึงความงาม เช่น “面若桃花” (miàn ruò táo huā) หมายถึง มีหน้าตาสวยดังดอกท้อ สำนวน “杏脸桃腮” (xìng liǎn táo sāi) หมายถึง หน้าตาสวยเหมือนลูกแอปเปิ้ลคอด สำนวน “面如满月” (miàn rú mǎn yuè) หมายถึง หน้าอ้อมเิบ ขาวนวล ดังดวงจันทร์ นอกจากจะแปลความหมายจากสำนวนสุภาษิตแล้ว ยังสามารถสังเกตได้จากละครจีนโบราณ ผู้หญิงที่อยู่ในวังที่มีฐานะทางสังคมสูงส่วนใหญ่จะแต่งหน้าในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับพรพรรณ [2] กล่าวว่า การแต่งหน้าของคนจีน ก่อนอื่นต้องลงสีขาวและกดหน้าให้เป็นแผ่นราบ หลังจากนั้นจึงดึงคิ้ว จมูก ปากขึ้นมา โยหน้าที่จะแต่งจึงได้สวยงามนั้น ต้องเป็น “หน้ารูปไข่” เพราะจะสามารถเห็นตรงส่วนเรียวของคางได้ชัดเจน “แก้ม” ก็ต้องทาสีแดงให้เหมือนลูกท้อ “จมูก” ทำให้เหมือนลูกแอปเปิ้ลคอด หรือลูกมะพร้าวของไทย นักแสดงจึงทั้งชายและหญิงจะเอาสีแดงป้ายตัดสันจมูก เพื่อเน้นให้เห็นสันชัดเจนยิ่งขึ้น “คิ้ว” ตัวนางจะวาดเป็นต้นหลิว เกือบเรียวยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับสำนวน “蛾眉皓齿” (é méi hào chǐ) หมายถึง ผู้หญิงสาวว่าต้องมีคิ้วที่ยาวโค้ง เหมือนหนวดของหนอนไหม และสำนวน “螭首蛾眉” (qín shǒu é méi) หมายถึง ผู้หญิงที่สวยงามจะต้องมีขนคิ้วที่ยาว มีหน้าผากกว้าง และมีคิ้วโค้ง นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่สะท้อนทัศนคติของชาวจีนที่สอดคล้องกับความงามของผู้ชาย คนจีนในสมัยโบราณให้ความสำคัญกับหนวดเคราซึ่งตรงกับสำนวนที่ว่า “须髯如戟” (xū rán rú jǐ) หมายถึง เคราขาวเหมือนอาวุธที่มีพลังของผู้ชายว่าต้องยาว ดำ ตรง คิ้วเข้ม ตาต้องโต เป็นประกาย ซึ่งตรงกับสำนวน “剑眉星目” (jiàn méi xīng mù) ที่หมายความว่า คิ้วโค้งเรียวยาวเหมือนดาบ ดวงตาเป็นประกายดุจดวงดาว และคิ้วต้องขาว สอดคล้องกับมาลินี [3] และ ถาวร [4] กล่าวว่า วัฒนธรรมการไว้หนวดในจีนมีมานานแต่โบราณ เป็นเครื่องแสดงความงามของบุรุษเพศ การไว้หนวดของชาวจีนมักจะเริ่มไว้กันในปีเสือหรือปีมะโรง

เพื่อเอาเคล็ดว่าเป็นหมวดเถื่อหมวดมังกร จะไม่เริ่มต้นกันในปีชวดหรือปีหนู ดังนั้นเราจึงมักพบเห็นภาพวาดโบราณของจีนที่ชายหนุ่มจะมีหมวดเคราบนใบหน้า ตั้งแต่ฮ่องเต้ยันสามัญชน ในส่วนของวรรณกรรม หมวดเคราก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่มีมักจะถูกนำมาบรรยายลักษณะของตัวละคร โดยเฉพาะในเรื่องสามก๊กที่ถือเป็นวรรณกรรมที่เน้นที่ตัวละครชาย ทัพจับศึก ต่างจากเรื่องความฝันในหอแดงที่ไม่บรรยายความงามของบุรุษเพศด้วยหมวดเครา แต่จะบรรยายที่ความงามความสูงส่งของ รูปร่างมากกว่า ตรงกับสำนวนที่ว่า “顶天立地” (dǐng tiān lì dì) ซึ่งหมายถึง รูปร่างสูงส่ง อย่งในสามก๊กก็เช่น เตียวหุยตาโต หน้าผากกว้าง ตรงกับสำนวนที่ว่า “天庭饱满” (tiān tíng bǎo mǎn) หมายถึง หน้าผากกว้าง มีลักษณะที่ดี มีหมวดดั่งเสื่อตรงกับสำนวน “燕颌虎须” (yàn hàn hǔ xū) หมายถึง ผู้ชายมีลักษณะเหมือนเสือที่เก่งกาจน่าเกรงขาม หรือกวนอู สูง เก้าเชิยะ หมวดขาว สองเชิยะ โจโฉ ตาเล็ก หมวดขาว ชุนกวนตาฟ้าหมวดแดง ฯลฯ

บันทึกประวัติศาสตร์ก็มักกล่าวถึงหมวดเคราเมื่อมีการบรรยายถึงบุคคล เช่น เล่าปี่มีใบหน้าสง่าคุดมังกร มีหมวดอันงดงาม ฯลฯ ดังนั้นในอดีตจึงมีการลงโทษด้วยการจับโกนหมวดเครา ถือเป็น การดูหมิ่นความเป็นชายให้ผู้นับโทษได้รับความอับอาย การไว้หนวดยังเป็นสัญลักษณ์และธรรมเนียมนิยมอย่างหนึ่งของข้าราชการ เช่น ในราชวงศ์ก็ยังมีกลอนที่แสดงถึงการข้อมหมวดให้คำหรือถอนหมวดที่หงอกขาวทิ้งเพื่อให้ดูไม่ขัดตาตามต้องรับใช้ฮ่องเต้ที่ยังทรงพระเยาว์ หรือในราชวงศ์ซ่งก็ยังมีเรื่องของโก่วจุ่นที่หาวิธีข้อมหมวดให้ขาวเพื่อให้ตนดูมีวัยวุฒิมากขึ้นสมกับตำแหน่งมหาเสนาบดี ดังนั้นบรรดารูปวาดข้าราชการสมัยโบราณ หมวดเคราจึงเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ขาดไม่ได้ ดังนั้นหมวดเคราจึงมีอิทธิพลกับชายจีนมาก

สำนวนสุภาษิตไทยที่สะท้อนแนวคิด ค่านิยมเกี่ยวกับความงามของรูปร่างหน้าจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สังคมไทยถือว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม จึงสังเกตรวมชาติว่า เพราะอะไรผลแดงจึงสวย สำนวนนี้มีที่มาจากผลแดงที่มีใบปิดให้ร่มเงา ไม่ถูกแดดเผา ผิวแดงจะนวลงาม มักพูดกันว่า นวลแดง “แดงร่มใบ” หมายถึง หญิงที่มีผิวเนียนนวลงาม สำนวน “หัวกระไดไม่แห้ง” มีที่มาจากในสมัยโบราณคนไทยอาศัยอยู่ในบ้าน ไม่ได้ตุนสูงและบันไดจะมีอ่างไว้สำหรับล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน ดังนั้นเมื่อมีแขกมาเยือนจำนวนมากก็จะทำให้บันไดมีรอยเท้าที่เปียกน้ำ ดังนั้นสำนวน “หัวกระไดไม่แห้ง” จึงใช้เปรียบเทียบกับบ้านที่มีลูกสาวสวยทำให้มีแขกไปมาหาสู่เป็นเหตุให้หัวบันไดไม่แห้ง ดังจะเห็นได้ว่า ทั้งคนไทยและคนจีนมีทัศนคติเกี่ยวกับความสวยของผู้หญิงแบบเดียวกันคือ ผู้หญิงต้องผิวขาว และเชื่อว่าการแต่งตัวและแต่งหน้าให้ถูกกาลเทศะ ส่งผลให้ผู้หญิงมีเสน่ห์ โดยเฉพาะเวลาไปไหว้พระที่วัด หรือสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นการให้เกียรติสถานที่ ผู้หญิงจะต้องให้ความสำคัญกับการแต่งกายเป็นพิเศษ เช่น ห้ามใส่กางเกงขาสั้น ใส่เสื้อสายเดี่ยว ห้ามใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด และยังมีสำนวนไทยที่ว่า “อิกาลาบพริก” หมายถึง คนที่มีผิวดำแต่แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสีฉูดฉาด ดังจะเห็นได้ว่าคนไทยให้ความสำคัญกับการแต่งกายเป็นอย่างยิ่ง คนจีนโบราณเชื่อว่าผู้ชายจะต้องมีเคราขาว แข็งแรง สีดำ ซึ่งสำนวนสุภาษิตไทยไม่ปรากฏให้เห็นถึงทีขณะนี้ เหตุผลเนื่องจากสำนวนสุภาษิตไทยไม่ค่อยให้ความสำคัญกับความงามของผู้ชายแต่กลับให้ความสำคัญความสามารถของผู้ชายมากกว่า “ตาตัดกระเป่า” หมายถึง หญิงที่มีตาคม คนไทยโบราณให้ความสำคัญกับจิตใจ กิริยามารยาทและเสน่ห์ปลายจวักของผู้หญิง ซึ่งถือว่าเป็นความงามภายใน สะท้อนให้เห็นได้จากสำนวน “สวยแต่รูปจวบไม่หอม” หมายถึง ผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม แต่กิริยามารยาทและจิตใจไม่งดงามเหมือนหน้าตา หรือสำนวน “เสน่ห์ปลายจวัก” หมายถึง ภรรยาที่ทำหน้าที่ดูแลสามีจัดการบ้านเรือน ทำอาหารได้ดีมีฝีมือเลิศเลอ เป็นที่ต้องปาก ประกอบกับงานบ้านงานเรือนไม่ขาดตกบกพร่อง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนจีนก็ให้ความสำคัญกับความงามภายใน ยกตัวอย่างสำนวนจีนเช่น สำนวน “女子天生” (nǚ zǐ tiān shēng) สำนวนนี้กล่าวว่า หญิงงามเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องรู้จักแต่งหน้า แต่งตัวให้ถูกกาลเทศะ และเรียนรู้เรื่องมารยาท

หากผู้หญิงมีคุณสมบัติดังกล่าวครบถ้วนถึงจะได้ชื่อว่ามีความงามเหมาะสมกับผู้ชาย ทำให้จะเป็นคู่ที่เหมาะสม หรือสำนวน “蕙质兰心” (huì zhì lán xīn) หมายถึง ผู้หญิงที่มีจิตใจที่ดีงาม สำนวน “秀外慧中” (xiù wài huì zhōng) หมายถึง ผู้หญิงที่งามทั้งภายนอกและภายใน เป็นต้น

2. เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถของชาย – หญิง ไทย-จีน

คนจีนโบราณให้ความสำคัญกับจิตใจอันบริสุทธิ์ของผู้หญิง ท่วงท่าสง่างาม ปัจจุบันผู้ชายจีนให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้หญิง พวกเขาถือว่าผู้หญิงที่มีความสามารถนั้นสวยและมีเสน่ห์ จากสำนวน “扫眉才子” (sǎo méi cái zǐ) ใช้ในการเปรียบเปรยผู้หญิงที่สวยงามและมีความสามารถ สำนวน “巾帼英雄” (jīn guó yīng xióng) ใช้ในการเปรียบเปรยผู้หญิงที่มีความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว สำนวน “咏絮之才” (yǒng xù zhī cái) หมายถึง ผู้หญิงที่มีความสามารถและฉลาดหลักแหลม สำนวน “蕙质兰心” (huì zhì lán xīn) หมายถึง ผู้หญิงที่มีจิตใจบริสุทธิ์และฉลาดหลักแหลม ส่วนสำนวนที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถของผู้ชายนั้น ได้แก่ สำนวน “能文善武” (néng wén shàn wǔ) และสำนวน “才兼文武” (cái jiān wén wǔ) ล้วนหมายถึงผู้ที่เก่งทั้งบุนและบู สำนวน “龙章凤姿” (lóng zhāng fèng zī) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถด้านกวี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีสำนวนสุภาษิตไทยมากมายที่สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถของชาย-หญิง เช่น “เป็นผู้หญิงจะเรียนไปทำไมแต่งงานแล้วก็เท่านั้น” หรือ “ชายเป็นข้างทำหน้า หญิงเป็นข้างทำหลัง” กิตติศักดิ์ [5] กล่าวว่า การให้ความหมายของสำนวนข้างทำหน้า - ข้างทำหลัง ในปัจจุบัน ต้องอยู่บนตรรกะที่ว่า ข้างก้าวทำหน้าก่อนทำหลังเสมอ นำมาซึ่งการตีความว่าข้างทำหน้าหรือผู้ชาย หมายถึง ผู้นำ และข้างทำหลังหรือผู้หญิง หมายถึง ผู้ตาม บทความชิ้นนี้มุ่งเสนอข้อสังเกตบางประการจากหลักฐานเชิงประจักษ์โดยได้แย้งตรรกะที่ใช้ ความหมายของสำนวนข้างทำหน้า - ข้างทำหลัง ในปัจจุบัน และเสนอคำอธิบายตลอดจนความหมายของสำนวนข้างทำหน้า - ข้างทำหลัง ที่ควรจะเป็น ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ข้างมิได้ก้าวทำหน้าก่อนทำหลัง ตรงกันข้าม ในความเป็นจริง ข้างก้าวทำหลังก่อนทำหน้าเสมอ ฉะนั้น ทำหน้าหรือผู้ชาย จึงมีอาจที่จะหมายถึงผู้นำ และทำหลังหรือผู้หญิง จึงมิใช่หมายถึงผู้ตาม หากแต่หน้าที่จะเป็นการประนีประนอมระหว่างทำหน้าที่ที่อยู่ข้างหน้าแต่ก้าวทีหลัง ขณะเดียวกัน กิตติศักดิ์ [5] ยังกล่าวต่ออีกว่า ในเบื้องต้นผู้เขียนไม่ทราบเป็นที่แน่ชัดว่าการใช้อุปถัมภ์ที่นำหน้าและทำหลังของข้าง มาเปรียบเปรยกับความเป็นผู้ชายและผู้หญิงตามลำดับนี้ เริ่มมีใช้กันมาตั้งแต่เมื่อใดสมัยใด แต่เท่าที่พอจะพบเจอนั้น ก็เห็นปรากฏมีอยู่ในวรรณกรรมชิ้นสำคัญของไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา ซึ่งถูกชำระขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ.2374 คือ “โคลงโลกนิติ” โดยกล่าวไว้ว่า

๑ ชายเอกทำหน้าช	เคียงความ เทียบแ
หญิงเด่น์เชิงหลังยาม	คลาดเคลื่อน
การกิจคิดงามตาม	สุดแต่ ฝัวนา
เมียมิ่งเหมือนด้ายร้อย	สอดเกล้า ตามเข็ม ฯ

(โคลงโลกนิติ)

โคลงบทนี้เป็นสิ่งยืนยันความมีตัวตนของสำนวน “ข้างทำหน้า - ข้างทำหลัง” ในสังคมไทยได้พอสมควรอย่างน้อยที่สุดก็ในสมัยรัชกาลที่ 3 ที่ได้มีการตรวจชำระวรรณกรรมชิ้นนี้ขึ้น ซึ่งหากจะกล่าวสืบย้อนให้ไปไกลกว่านี้ แนวความคิดเรื่องความเป็นข้างทำหน้า - ข้างทำหลัง ของผู้ชายและผู้หญิงไทยนั้น น่าที่จะถูกถ่ายทอดมาอย่างยาวนานแล้วในสังคมไทย ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะสมัยโบราณสังคมไทยจำกัดสิทธิ์ในการเรียนหนังสือของผู้หญิง อนุญาตให้ผู้ชายสามารถเรียนได้ เนื่องจากสังคมไทยจัดการเรียนการสอนที่วัด 300 ปีก่อน ศาสนาพุทธเริ่มเข้ามาแพร่หลายใน

ประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งจนถึงปัจจุบัน ศาสนาพุทธได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากพระมหากษัตริย์

ดังนั้นหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธจึงฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาจวบจนปัจจุบัน ในสมัยโบราณสังคมไทยอนุญาตให้ผู้เรียนเรียนหนังสือได้เพราะการจัดการเรียนการสอนจัดที่วัด ดังนั้นสังคมไทยจึงไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงเรียนหนังสืออีกทั้งยังมีค่านิยมที่ว่าหลังจากผู้หญิงแต่งงานออกเรียนเรียบร้อยแล้ว มีหน้าที่ทำงานบ้าน คุณแลสามีไม่มีความจำเป็นที่จะเรียนหนังสือ

สรุปได้ว่าความสามารถของผู้หญิงมีความสำคัญในการเลือกคู่ครองของทั้งชาวไทยและชาวจีน เพราะผู้ชายเหล่านี้ถือว่าผู้หญิงที่มีความสามารถ ถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง ปัจจุบันนี้ชาวไทยมีความคาดหวังกับผู้หญิงค่อนข้างสูง ผู้หญิงนอกจากจะอยู่บ้านทำงานบ้านดูแลสามีและลูกแล้วยังต้องทำงานนอกบ้านด้วย ฉะนั้นความรู้ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นและสร้างคุณค่าให้กับผู้หญิงในยุคปัจจุบัน

3. เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมด้านความรักและการแต่งงานไทย-จีน

ส่วนต่อไปนี้เป็นส่วนที่สะท้อนถึงทัศนคติเกี่ยวกับความรักและการแต่งงานที่สอดคล้องอยู่ในส่วนทั้งไทยและจีน ทำให้เราได้ทราบถึงค่านิยมของสังคม “父母之命，媒妁之言” (fù mǔ zhī mìng , méi shuō zhī yán) หมายถึง การแต่งงานที่ถูกคลุมถุงชนโดยพ่อแม่ เป็นส่วนที่สะท้อนสังคมศักดินาของประเทศจีนที่ ชาย - หญิงไม่มีสิทธิ์ในการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง จะต้องถูกคลุมถุงชนจากพ่อแม่ จึงจะเห็นได้ว่าชาย - หญิงไม่มีสิทธิ์คบหากันเป็นแฟนก่อนแต่งงาน หากแต่เป็นการแต่งงานแล้วค่อยคบหาดูใจกัน นอกจากส่วนดังกล่าวแล้วยังมีส่วนจีนอีกจำนวนมากที่สะท้อนแนวคิดนี้ เช่น “于飞之乐” (yú fēi zhī lè) ใช้เปรียบเปรยความรักที่หวานชื่นของคู่รัก “燕婉之欢” (yàn wǎn zhī huān) หมายถึง สามภรรยาที่มีชีวิตคู่อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังมีส่วน “琴瑟和鸣” (qín sè hé míng) หมายถึง คู่สามีภรรยาที่รักกันอย่างลึกซึ้งและส่วน “举案齐眉” (jǔ àn qí méi) หมายถึง คู่สามีภรรยาที่เคารพซึ่งกันและกัน ส่วน “卿卿我我” (qīng qīng wǒ wǒ) หมายถึง สามีภรรยาหรือคู่รักที่รักกันอย่างสุดซึ้ง และส่วน “张敞画眉” (zhāng chǎng huà méi) หมายถึง สามีภรรยาที่รักและผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง สังคมจีนยังเชื่อว่าการแต่งงานหมายถึง การหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวของคนสองคนหรือสองครอบครัว ดังเช่นส่วน “二姓之好” (èr xìng zhī hǎo) หมายถึง การเปรียบเปรยการแต่งงานว่าเป็นเรื่องของสองครอบครัว และเมื่อแต่งงานแล้วจำเป็นต้องมีทายาทไว้สืบสกุล ดังเช่นส่วน “传宗接代” (chuán zōng jiē dài) หมายถึง เมื่อแต่งงานแล้วคู่สามีภรรยาจะต้องมีลูกชายไว้เพื่อสืบสกุล สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของชาวจีนที่ให้ความสำคัญของผู้ชายมากกว่าลูกสาวและการมีทายาทไว้สืบสกุลนี้เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูอย่างหนึ่งซึ่งเม่งจื้อ กล่าวไว้ว่า “不孝有三，无后为大” (bú xiào yǒu sān , wú hòu wéi dà) หมายถึง ความกตัญญูมีอยู่สามประการ แต่ที่สุดของความกตัญญูก็คือ การไร้ทายาทสืบสกุล นอกจากนี้การแต่งงานของชาวจีนในสมัยโบราณมักจะมีวัตถุประสงคค์เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น วัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือการทหาร ดังเช่นส่วน “秦普之好” (qín pǔ zhī hǎo) หมายถึง ใช้เปรียบเปรยการแต่งงานเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง จะเห็นได้ว่าการแต่งงานของคนจีนในสมัยโบราณนั้นมักเกิดจากความต้องการของคนในครอบครัว ผลประโยชน์ของคนในครอบครัวนั้นสำคัญกว่าความรัก ดังนั้นการแต่งงานจึงไม่ใช่เรื่องของคนสองคนอีกต่อไปแต่เป็นเรื่องของคนสองครอบครัวที่ใช้การแต่งงานเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการ นอกจากนี้ยังมีส่วนจีนที่ใช้ในการเปรียบเปรยคู่รักที่เหมาะสมกันทั้งรูปลักษณ์และฐานะและตำแหน่งหน้าที่การงานคือส่วน “门当户对” (mén dāng hù duì) และยังให้ความสำคัญกับอายุที่เหมาะสมในการแต่งงาน

อีกด้วย โดยกล่าวว่าในสมัยราชวงศ์ฉินจนกระทั่งถึงสมัยราชวงศ์ซ่งพบว่าอายุที่เหมาะสมสำหรับการออกเรือนของเพศชายคือ อายุระหว่าง 15-30 ปี ส่วนอายุที่เหมาะสมในการออกเรือนของเพศหญิงคืออายุระหว่าง 13-20 ปี ซึ่งทัศนคติในเรื่องอายุนี้นี้ยังคงหลงเหลืออยู่ในสังคมปัจจุบันของจีนดังเช่นสำนวน“女大难留” (nǚ dà nán liú) หมายถึง ใช้เปรียบเปรยผู้หญิงเมื่อถึงวัยอันสมควรต้องแต่งงาน เป็นต้น

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อาจเป็นเพราะอิทธิพลของคำสอนของพระพุทธศาสนาดังกล่าว ในสมัยโบราณชายหญิงชาวจีนและชาวไทยไม่มีสิทธิ์ในการเลือกคู่ครองเป็นของตนเอง อีกทั้งสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับความบริสุทธิ์ของหญิงสาว ว่าจะต้องรักษานวลสงวนตัว รอจนกว่าจะถึงวันแต่งงาน เพราะพวกเขาเชื่อว่าคุณค่าของผู้หญิงอยู่ที่พรหมจรรย์และผู้หญิงเหล่านี้เหมาะสมและคู่ควรที่จะมาเป็นแม่ของลูกในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี [6] ผลการวิจัยพบว่า การเลือกคู่ครองของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนหัวรอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 2 แบบคือ แบบบิดามารดาเลือกให้ และ แบบการเลือกโดยเสรี โดยใช้หลักเกณฑ์ตามแนวทฤษฎีความคล้ายคลึงและความใกล้ชิด สำหรับการเลือกคู่ครอง แบบบิดามารดาเลือกให้ ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองมากที่สุดคือ บุคคลที่ผู้อาวุโสหรือบุคคลที่มีอำนาจสูงสุดในครอบครัว และการเลือกโดยเสรี ผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองคือ บุคคลที่ใกล้ชิด ได้แก่ ญาติมิตร เพื่อน เป็นผู้ที่แนะนำให้รู้จักกับคู่ครอง การเลือกคู่ครองของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มีความแตกต่างกัน คือ ฝ่ายชายเป็นผู้เลือกฝ่ายหญิงเป็นคู่ครอง แต่ฝ่ายหญิงมักจะเป็นผู้ถูกเลือก มูลเหตุที่ทำให้หลักเกณฑ์การเลือกคู่ครองของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า เป็นผลมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรม สภาพสังคมสิ่งแวดล้อม และแบบแผน การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว และบุคลิกภาพ ผลการวิจัยพบว่า แบบแผนการอบรมเลี้ยงดู ในวัยเด็กจากครอบครัวที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อแบบแผน การเลือกคู่ครอง กล่าวคือ แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขันมีอิทธิพลต่อแบบแผนการเลือกคู่ครอง แบบบิดามารดาเลือกให้ และแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีอิทธิพลต่อแบบ การเลือกคู่ครองโดยเสรี ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ควรส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการ เลือกคู่ครอง ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวและสังคม

สำนวนไทยจำนวนมากมักแฝงไว้ด้วยค่านิยมของคนไทยที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในสมัยโบราณสังคมไทยได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เมื่อคนในสังคมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาจำเป็นต้องใช้หญิงบริสุทธิ์มาทำครัว ดังนั้นหญิงบริสุทธิ์จึงดูสูงส่งมีคุณค่าเช่นสำนวน “เป็นหญิงต้องรักษานวลสงวนตัว” หมายถึงเป็นผู้หญิงอย่าให้ใครมาล่วงเกินได้ง่าย “อดเปรี้ยวไว้กินหวาน” หมายถึงการอดทน ฝืนใจ รอสิ่งที่คิดว่าในวันข้างหน้า“จึงสุกก่อนห้าม” หมายถึง ทำสิ่งที่ยังไม่สมควรแก่วัยหรือยังไม่ถึงเวลา “ใส่ตะกร้าล้างน้ำ” หมายถึง ทำให้หมดมลทิน ผู้หญิงนอกจากจะมีรูปร่างหน้าตาสวยแล้ว ยังจำเป็นจะต้องมีกริยามารยาทที่ดีด้วย เช่นสำนวนดังต่อไปนี้ “เรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้” หมายถึงหญิงที่มีคุณสมบัติเรียบร้อย เป็นภรรยาที่ดีได้ “ดูช้างให้ดูหางดูนางให้ดูแม่” หมายถึงการเลือกผู้หญิงที่จะเป็นคู่ครองนั้นให้ดูกริยามารยาทของมารดา

สำนวนที่สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ดีไม่ควรยุ่งหรือมีความสัมพันธ์แนบชิดกับสามีหรือคนรักของผู้อื่น ถือว่าผิดศีลของศาสนา สังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้ความสำคัญกับการมีผัวเดียวเมียเดียว ผู้หญิงทุกคนก็หวังว่าสามีหรือคนรักของตน จะมั่นคงในความรักกับตนเพียงผู้เดียว เช่น “กินน้ำได้ตอก” หมายถึงการจำยอมตกอยู่ในสถานะที่เป็นรองเขา “กาเกี” หมายถึง หญิงมากชู้หลายผัว “ดอกทอง” หมายถึงใช้เรียกผู้หญิงไม่ดี มากรักหลายผัว “ชายสามโบสถ์หญิงสามผัว” หมายถึง ชายและหญิงผู้นั้นมีจิตใจที่ไม่มั่นคง “จับปลาสองมือ ” หมายถึง มุ่งจะเอาให้ได้ทั้งสองอย่างพร้อมกัน ในที่สุดไม่ได้สักอย่าง “รักพี่เสียดายน้อง” หมายถึง พอใจทั้งสองสิ่งจนไม่สามารถตัดสินใจเลือกได้

“เสียทองเท่าหัวไม่ยอมเสียตัวให้ใคร” หมายถึง ไม่ยอมเสียสามีให้ใครแม้ว่าต้องแลกด้วยทรัพย์สินเงินทองมากเพียงใดก็ตาม นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่สะท้อนให้เห็นลักษณะที่ไม่ดีของผู้ชายที่ผู้หญิงควรออกห่าง เช่น “เฒ่าหัวงู” หมายถึงคนแก่หรือคนสูงอายุที่ทำเจ้าชู้กับเด็กสาว “หมาหยอกไก่” หมายถึงการที่ผู้ชายพูดจา หรือแสดงอาการหยอกล้อ “สมภารกินไก่อัด” หมายถึง ชายมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับหญิงที่เป็นลูกน้อง “พ่อพวงมาลัย” หมายถึงผู้ชายที่ใช้ชีวิตแบบตามสบาย ไม่มีเป้าหมาย “เจ้าชู้ไก่แจ้” หมายถึง ใช้เรียกผู้ชาย เวลาแสดงกิริยาเจ้าชู้ สำนวนไทยมีมากมายหลายสำนวนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรักของชายหญิงที่ฐานะไม่เท่ากัน โดยเฉพาะความรักที่ฐานะของฝ่ายชายมีฐานะที่ต่ำกว่า เช่น “หมาเห่าเครื่องบิน” หมายถึง ใฝ่สูงเกินตัว ไม่เจียมตัว “เด็ดดอกฟ้า” หมายถึง ได้ผู้หญิงสูงศักดิ์มาเป็นภรรยา “กระต่ายหมายจันทร์” หมายถึงชายฐานะยากจนหมายปองหญิงที่มีฐานะดีกว่า สำนวนไทยมีน้อยมากที่จะมีสำนวนในลักษณะที่ผู้หญิงรู้สึกไม่ดีหรือน้อยใจที่ด้อยกว่า หรือฐานะต่ำกว่าฝ่ายชาย “หนูตกลงข่าวสาร” หมายถึง ผู้ชายที่แต่งงานกับหญิงที่มีฐานะร่ำรวย สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมไทยมีความคาดหวังกับผู้ชายค่อนข้างสูงในเรื่อง ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา จะต้องสูงกว่าฝ่ายหญิง

สำนวนไทยนั้นเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เนื่องจากมีเพียงผู้ชายเท่านั้นที่จะสามารถออกบวชได้ ดังนั้นประเทศไทยจึงมีธรรมเนียมสืบต่อกันมาว่าชายไทยเมื่อมีอายุครบตามกำหนดจะต้องออกบวชเพื่อทดแทนคุณบุญคุณกรรม แต่ลูกผู้หญิงไม่สามารถทำแบบนี้ได้ จึงทำให้ในสมัยโบราณคนไทยให้ความสำคัญกับลูกผู้ชาย มากกว่าลูกผู้หญิง ซึ่งสอดคล้องกับ มนตรี [7] กล่าวว่า เมื่อลูกชายได้บวชเป็นพระภิกษุหรือแม้แต่ บวชเป็นสามเณรแล้วจะทำให้สามารถที่จะทดแทนบุญคุณบิดามารดาได้ โดยเฉพาะมารดาเมื่อลูกชายคนใดได้บวชแล้วลูกชายคนนั้นก็ได้ออกบวชค่าน้ำนมที่แม่ให้ดื่มมาตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อผู้ที่เป็นมารดาตายไปแล้วได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ได้ ผู้เป็นบิดามารดาจึงมีความเชื่อว่าลูกชาย นั้นสามารถที่จะทดแทนบุญคุณได้ดีกว่าลูกสาว หลายครอบครัวจึงประสงค์ที่จะได้ลูกชายไม่ยากได้ลูกสาว สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญแก่บุตรชาย เพราะจะเป็นผู้สืบทอดสกุลและจะได้บวชเป็นพระอันเป็นการแผ่ส่วนกุศลให้บิดา มารดา เช่นสำนวนดังต่อไปนี้ “ต้องมีลูกชายไว้เป็นผู้สืบสกุล” หมายถึง คำนิยมถือว่าบุตรชายเป็นผู้สืบสกุล “มีลูกชายจะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์” หมายถึง มีลูกชายจะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์สำนวนที่สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีการแต่งงานของไทยโบราณ เช่น ในการแต่งงานจะต้องมีสินสอด มีพิธีกรรมทางศาสนา และจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ถึงจะถือว่าแต่งงานโดยสมบูรณ์สำนวน “กินขันหมาก” หมายถึง ได้แต่งงานอย่างมีหน้ามีตา สำนวนนี้มาจากประเพณีคู่ของแต่งงานของไทยที่มีมาแต่โบราณคือคำบริกรรม คือการคู่ของผู้หญิงมาเป็นภรรยา ฝ่ายชายต้องจัดขันใส่หมากไปหมั้นชั้นหนึ่งก่อนเรียกว่า “ขันหมากหมั้น” มีสองอย่าง คือ ขันใส่หมากพลูข้าวสารกับเตียบใส่ห่อหมกหมูต้ม ขนมจีน เหล้าอ้อย มะพร้าวอ่อน ฯลฯ เรียกว่า “ขันหมาก” ดังกล่าว ฝ่ายหญิงรับไว้สำหรับเลี้ยงแขกและแจกจ่ายชาวบ้าน เพื่อแสดงว่า มีบุตรสาวได้แต่งงานเป็นหลักฐาน ใครที่มีบุตรได้แต่งงานจึงชื่อว่า “กินขันหมาก” ซึ่งหมายถึง ได้กินของซึ่งเรียกว่า ขันหมากเอก ขันหมากเอกลั่น สุนทรภู่ว่าไว้ในสุภายิตสอนหญิงว่า “ท่านเลี้ยงมาว่าจะให้เป็นหอห้องหมายจะกองทุนสินกินขนม” นี้ก็หมายถึง กินขันหมาก สำนวน “คู่เรียงเคียงหมอน” หมายถึง ความเป็นสามีภรรยา กัน เป็นสำนวนที่ตามประเพณี แต่งงานของไทย ที่มีมาแต่โบราณ เมื่อรดน้ำคู่บ่าวสาวเสร็จแล้วก็มีพิธีส่งตัวเจ้าสาวที่เรือนหอ มีฤกษ์ เรียกว่า “ฤกษ์เรียงหมอน” คือปูที่นอน จัดหมอนสำหรับเจ้าบ่าวเจ้าสาววางเรียงเคียงคู่กัน “คู่เรียงเคียงหมอนจึงเป็นสำนวน หมายถึง ความเป็นสามีภรรยา กัน สำนวน “ปลุกหอลงโรง” หมายถึง ปลุกเรือนหอ ตามประเพณีไทยต้องมีเรือนหอ สำหรับคู่บ่าวสาวที่จะกินอยู่ด้วยวันเป็นหลักฐาน “ลงโรง” หมายถึง ทำงานเป็นพิธีใหญ่โต มีปลุกโรงรับงานใหญ่โตออกหน้าออกตา เพลงน้อย สมัยเก่ามีร้องกัน “ที่เขารักกันหนาที่เขาพากันหนี ที่เขามั่งเขามิดมไปที่ปลุกหอลงโรง นิบหายตายโรจนันเป็นไร” เป็นต้น

สำนวนที่ใช้เปรียบเทียบว่าชายหรือหญิงมีความเหมาะสมกันทั้งในเรื่องรูปร่างหน้าตา ฐานะทางสังคม การศึกษาโดยใช้ทองคำและหยกมาใช้ในการเปรียบเทียบเครื่องประดับที่มีค่าสูงส่ง มีดังนี้ “กิ้งทองใบหยก” หมายถึง หญิงและชายที่มีฐานะเสมอกัน ทั้งหน้าตาและรูปร่างสวยงามเสมอกัน “คู่แล้วไม่แคล้วกัน” หมายถึง คู่ที่เคียงสร้างบุญ กุศลร่วมกัน “เด็ดดอกไม้ไม่ร่วงต้น” หมายถึง เคยทำบุญร่วมกันในชาติที่แล้ว

บทสรุป

สรุปได้ว่าภาษาไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารเท่านั้น แต่ภาษายังถือเป็นกระจกที่ สะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง เป็นเครื่องบันทึกเหตุการณ์ เรื่องราว บุคคลสำคัญในแต่ละยุคสมัย สำนวนก็ถือเป็นเครื่องมือทางภาษาอย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการสื่อความต้องการของตนเองให้อีกฝ่ายรับรู้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ทำการ เปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน : กรณีศึกษาสำนวนไทย-จีน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่ สอดแทรกอยู่ในสำนวนที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงานไทย-จีน ผลการศึกษาพบว่า 1. ทัศนคติด้านความงามของ ชาย-หญิง ไทย-จีน จากสำนวนจีนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคนจีนเชื่อว่าผู้หญิงที่สวยงามนั้นจะต้องมีลักษณะท่าทางที่อ่อนช้อย นุ่มนวล มีผิวขาว มีดวงตากลมโต นอกจากนี้คนจีนเห็นว่าการแต่งตัว แต่งหน้า และกริยาท่าทาง สามารถทำให้หญิง คนนั้นเป็นที่หมายปองของผู้ชาย ส่วนสำนวนที่สะท้อนทัศนคติของชาวจีนที่สอดคล้องกับความงามของผู้ชาย โดยเชื่อ ว่าคนจีนในสมัยโบราณให้ความสำคัญกับหมวดเคราของผู้ชายหากยาว ดำ และตรง ถือเป็นเครื่องแสดงความ งามของ บุรุษเพศ มีคิ้วเข้ม ตาโต เป็นประกาย คนไทยให้ความสำคัญกับมารยาทของผู้หญิง ถือเป็นความงามภายใน ซึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนจีนก็ให้ความสำคัญกับความงามภายใน ยกตัวอย่างเช่น สำนวน “女子天生” (nǚ zǐ tiān shēng) สำนวนนี้กล่าวว่า หญิงงามเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องรู้จักต้องแต่งหน้า แต่งตัวให้ถูกกาลเทศะ และเรียนรู้เรื่อง มารยาท หากผู้หญิงมีคุณสมบัติดังกล่าวครบถ้วนถึงจะได้ชื่อว่ามีความงามเหมาะสมกับผู้ชาย ทำให้จะเป็นคู่ที่เหมาะสม หรือสำนวน “蕙质兰心” (huì zhì lán xīn) หมายถึง ผู้หญิงที่มีจิตใจที่งดงาม สำนวน “秀外慧中”

(xiù wài huì zhōng) หมายถึงผู้หญิงที่งามทั้งภายนอกและภายใน เป็นต้น 2. เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับ ความสามารถของชาย - หญิง ไทย-จีน จากสำนวนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คนจีนโบราณให้ความสำคัญกับจิตใจอัน บริสุทธิ์ของผู้หญิง ท่วงท่าสง่างาม ปัจจุบันผู้ชายจีนให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้หญิง พวกเขาถือว่าผู้หญิงที่ มีความสามารถนั้นสวยและมีเสน่ห์ นอกจากนี้ยังมีสำนวนไทยมากมายที่สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความสามารถของชาย - หญิง ในสมัยโบราณสังคมไทยอนุญาตให้ผู้ชายเรียนหนังสือได้เพราะการจัดการเรียนการสอนจัดที่วัด ดังนั้น สังคมไทยจึงไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงเรียนหนังสืออีกทั้งยังมีค่านิยมที่ว่าหลังจากผู้หญิงแต่งงานออกเรือนเรียบร้อยแล้ว มี หน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลสามี ไม่มีความจำเป็นที่จะเรียนหนังสือ เรียนไปก็ไม่มีประโยชน์ แต่ในปัจจุบันนี้ชายไทยมีความ คาดหวังกับผู้หญิงค่อนข้างสูง ผู้หญิงนอกจากจะอยู่บ้านทำงานบ้านดูแลสามีและลูกแล้วยังต้องทำงานนอกบ้านด้วย ฉะนั้นความรู้ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นและสร้างคุณค่าให้กับผู้หญิงในยุคปัจจุบัน 3. ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมด้านความรักและ การแต่งงาน สำนวนนั้นถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเรื่องวัฒนธรรมและความรักก็เช่นเดียวกัน สำนวน ดังกล่าวนี้อาจสะท้อนถึงทัศนคติเกี่ยวกับความรักและการแต่งงานที่สอดแทรกอยู่ในสำนวนทั้งไทยและจีน ทำให้เราได้ ทราบถึงค่านิยมของสังคม สำนวนบางสำนวนสะท้อนให้เราเห็นว่า สังคมศักดินาของประเทศจีนที่ ชาย - หญิงไม่มี สิทธิในการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง จะต้องถูกคลุมถุงชนจากพ่อแม่ จึงจะเห็นได้ว่าชาย - หญิงไม่มีสิทธิ์คบหากันเป็น แพนก่อนแต่งงาน หากแต่เป็นการแต่งงานแล้วค่อยคบหาดูใจกัน ซึ่งสำนวนไทยก็มีเช่นเดียวกัน สังคมจีนยังเชื่อว่าการ แต่งงานหมายถึง การหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวของคนสองแซ่หรือสองครอบครัว เมื่อแต่งงานแล้วคู่สามีภรรยา จะต้อง

มีลูกชายไว้เพื่อสืบสกุล นอกจากนี้ยังมีสำนวนจีนที่ใช้ในการเปรียบเปรยคู่รักที่เหมาะสมกันทั้งรูปลักษณ์และฐานะและตำแหน่งหน้าที่การงานคือสำนวน “门当户对” (mén dāng hù duì) และยังให้ความสำคัญกับอายุที่เหมาะสมในการแต่งงานอีกด้วยซึ่งสำนวนไทยก็มีเช่นเดียวกับไทยคือกึ่งทองใบหยก ส่วนสำนวนไทยมักแฝงไว้ด้วยอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เมื่อคนในสังคมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาจำเป็นต้องใช้หญิงบริสุทธิ์มาทำพิธี ดังนั้นหญิงบริสุทธิ์จึงดูสูงส่งมีคุณค่า นอกจากนี้สำนวนไทยสะท้อนให้เห็นถึงสังคมไทยมีความคาดหวังกับผู้ชายค่อนข้างสูงในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา จะต้องสูงกว่าฝ่ายหญิง ซึ่งสำนวนจีนก็เช่นเดียวกัน สำนวนที่สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีการแต่งงานของไทยโบราณ เช่น ในการแต่งงานจะต้องมีสินสอด มีพิธีกรรมทางศาสนา และจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ถึงจะถือว่าแต่งงานแล้วโดยสมบูรณ์

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากผู้เขียนบทความนี้เป็นชาวไทย ทำให้การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร
2. เนื่องจากผู้เขียนเข้าถึงฐานข้อมูลในประเทศจีนได้ค่อนข้างยากทำให้มีข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน:กรณีศึกษาสำนวนไทย-จีนให้ละเอียดลึกซึ้งและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและการแต่งงาน:กรณีศึกษาสำนวนไทย-จีนในด้านความคิดและมุมมองในการใช้ชีวิตก่อนและหลังแต่งงานของชาย-หญิง ไทย-จีน

เอกสารอ้างอิง

1. Suppachai Jangjai . “Articles from Faculty of International Studies’ Knowledge Management (KM) Project”, PSU Phuket Feb 26, 2014. Thai
2. Pornpan Chantaropanon.“Chinese Opera and Art of Makeup”. Faculty of Humanities Ramkhamhaeng University, 2007. Thai
3. Malini Dilokwanit.“Chinese Opera”. Faculty of Humanitie Ramkhamhaeng University, 2007.thai
4. Taworn Sikkagosol.“The History of Chinese Opera”.Faculty of Humanities Ramkhamhaeng University, 2007. Thai
5. Kittisak Jermstittipasert. “ Cháng Táo Nǎa - Cháng Táo Lǎng: A Proposal from the Empirical Evidences, Suthiparithat Journal 22 (67): 107-126 , 2008. Thai
6. Wilasinee Fungludda. “Mate Selection among Chinese Thais : Case Study in the Municipal Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya”. Graduate School Mahidol University, 2002. Thai
7. Montri Suebduang. “Research Reports: Buddhist Monks and Gratitude in Theravada Buddhism”, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, 2010. Thai